

A LEMORZSOLÓDÁST ÉS A SIKERESSÉGET MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK VIZSGÁLATA A FELSŐOKTATÁSBAN

T-2

Kocsis Ádám *, Molnár Gyöngyvér **

** Szegedi Tudományegyetem, Neveléstudományi Doktori Iskola*

*** Szegedi Tudományegyetem, Neveléstudományi Intézet; MTA-SZTE Digitális Tanulási
Technológiák Kutatócsoport*

Kulcsszavak: lemorzsolódás; sikeresség; faktorok

Az egyetemi sikerességet meghatározó tényezők vizsgálata, akár a lemorzsolódás, akár a beválás oldaláról közelítjük is meg, közel ötvenéves múltra tekint vissza (Li et al., 2019; Tinto, 1975; York et al., 2015). A téma a felsőoktatás expanziója és a felsőoktatásban részt vevő diákok tulajdonságainak folyamatos változása miatt a mai napig aktuális és releváns (Faruggia et al., 2018; Molnár et al., 2021). Nemzetközi szinten az átlagos egyetemi lemorzsolódási arány 30% körüli (OECD, 2019), és folyamatosan növekszik (van Rooij et al., 2018). A jelen szakirodalmi kutatás célja az elmúlt közel tíz évben publikált, felsőoktatási lemorzsolódással vagy egyetemi sikerességgel kapcsolatos empirikus munkák szisztematikus elemzése annak érdekében, hogy (1) meghatározzuk a lemorzsolódás és az egyetemi sikeresség fogalmi kereteit, (2) feltérképezzük és értékeljük az elemzések során alkalmazott (prediktív) kutatási módszereket, valamint (3) azonosítani tudjuk a felsőoktatási sikerességet meghatározó és befolyásoló tényezőket. A kutatás mintáját a Research Gate, az ERIC és a Scopus adatbázisokban, valamint a Google Scholar és a Semantic Scholar keresőmotorok alkalmazásával a „dropout” (lemorzsolódás), illetve az „academic success” (egyetemi sikeresség) kulcsszavak alkalmazásával jelöltük ki. Elsődleges szűrőként a publikálás évét (az elmúlt 10 évben megjelent tanulmányok), nyelvét (angol vagy magyar), illetve kutatási kérdéseit (tartalmazzon empirikus kutatást, vagy a lemorzsolódás és az egyetemi sikeresség fogalmi kereteit vegye górcső alá) monitoroztuk. A szűrés eredményeként a kutatás mintáját 78 tanulmány képezte, amelyek közé 19 metaanalízis is bekerült. A tanulmányok szisztematikus elemzése alapján megállapítható, hogy a vonatkozó empirikus vizsgálatok leggyakrabban használt módszerei közé tartoznak az oktatási adatbányászat (EDM) algoritmusai (döntési fa, logisztikus regresszió és neurális hálózatok), valamint a strukturális egyenletekkel kapcsolatos elemzések (SEM). A kutatásunk alapjául szolgáló tanulmányok több mint 600 000 egyetemi hallgató viselkedésmintázatát vették górcső alá, bár ezek kétharmada négy tanulmányból származik (Berens et al., 2019; Pellegatti et al., 2021; Rodríguez-Hernandez et al., 2021; Westrick et al., 2021). Az eredményeket összegezve megállapítható, hogy az egyetemi sikerességet leginkább előrejelző tényezőket két nagyobb csoportra lehet osztani: hallgatói („bemeneti”), illetve eredménytényezők („kimeneti”). A hallgatói tényezők magukban foglalják az egyéni jellemzőket (énhatékonyság, önszabályozott tanulási módszerek, belső motiváció, tudatosság, előzetes tanulmányi teljesítmény, életkor, nem, családi háttér, szocioökonómiai státusz). Az eredménytényezők közé az egyetemi tanulmányi átlag és a megszerzett kreditek tartoznak. Az egyetemi teljesítményt befolyásoló kulcsfontosságú tényezők azonosításán alapuló beavatkozási mechanizmusok lényeges építőkövei lehetnek a felsőoktatási lemorzsolódási arány csökkentésének.

A kutatást az OTKA K135727, illetve az MTA Közoktatás-fejlesztési Kutatási Pályázata támogatta (KOZOKT2021-16).